

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

The success of village and urban fund management :
A Case study of bangduea Subdistrict, Pathumthani Province

สุนีย์ พุฒวันเพ็ญ* และ เฉลิมพร เย็นเยือก

Sunee Putwanpen* and Chalermpon Yenyeuk

สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration and Public Policy,

Rangsit University

Email : ohopook24@gmail.com

Received 14 August 2023

Revised 8 December 2023

Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและระดับความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี 2) เสนอแนะแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานีให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาทำให้ได้สารสนเทศสำคัญนำมาประกอบเป็นแนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 140 ตัวอย่าง ใช้สถิติพรรณนาและสถิติอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการสรุป และอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ได้กำหนด

ผลสรุปการทดสอบสมมติฐานพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกองทุนหมู่บ้านมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานีทั้งในภาพรวม และรายด้าน โดยการวิเคราะห์ผลการถดถอย (Multiple Regression Analysis) ในภาพรวม ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการประเมินผล มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี โดยพบมีความสัมพันธ์แบบพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.762 และมีค่าพยากรณ์ (R Square) ได้ร้อยละ 58 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of estimate) เท่ากับ .574 ทั้งนี้ผู้บริหารรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินงานในทุกขั้นตอนให้

เป็นไปอย่างเป็นระบบในทุกขั้นตอนการมีส่วนร่วมซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้มแข็งและเติบโตยิ่งขึ้นต่อไป เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม ความสำเร็จ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

Abstract

The objective of this study were to 1) study the level of people's participation and success level of village and urban fund management of bangduea Subdistrict, Pathumthani Province and 2) suggest guidelines for the management of village and urban funds to be more successful. Research study was conducted using a quantitative research methods. The data was also gathered through questionnaires answered by 140 samples of the people who lives in bangduea Subdistrict Pathumthani Province. The data for the analysis was Descriptive statistics and inferential statistics for discussion of results according to the specified research objectives.

The results revealed that the people's participation in village and urban fund management was effect on the success of the village and urban fund management both in general and aspect was analyzing by multiple regression analysis between the participation in the management of the village and urban fund consisting of decision making, receiving benefits, activities, and evaluation affecting the success of village and urban fund management was a multiplicative relationship at Statistically significant 0.000. there were multiple correlation coefficient (R) at 0.762 and a predictive (R Square) at 58%, standard error of estimate at 0.574. and considering each aspect was found that all aspects had an effect to the success of Bangduea subdistrict village and urban fund management. The Executives and relevant agencies should promote systematic operation in every step of the way, participating in every step, which is important for the success of village and urban fund management continue to grow stronger and grow for the utmost benefit of the people.

Keywords : Participation, Success, village and urban fund

1. บทนำ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนถึงปัจจุบันนับเป็นเวลากว่า 20 ปี ซึ่งถือเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และรักษาสมบัติของชุมชน โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาตนเองของแต่ละชุมชนและมุ่งเน้นให้ประชาชนในหมู่บ้านและในชุมชนเมืองทั่วประเทศพึ่งพาตนเอง และได้มีความพยายามในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการของกองทุนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง อาทิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ได้ดำเนินการภายใต้โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเริ่มแรกรัฐบาลจะสนับสนุนเงินทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการแก้ไขปัญหา ความยากจนของประชาชนในชุมชนและถือเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่ให้ประชาชนหรือสมาชิกในชุมชนกู้ยืมเงินเพื่อนำไปสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและยังเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2565)

กล่าวได้ว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่ช่วยให้ประชาชนมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนที่จะนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับประชาชนและเป็นการบรรเทาปัญหาความยากจนต่อมาได้มีการเพิ่มเงินให้กับกองทุนหมู่บ้านเป็นระยะ ๆ บางกองทุนหมู่บ้านสามารถ บริหารจัดการกองทุนให้สามารถวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จ ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจชุมชน ทำให้เกิดการกระจายรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีอีกหลายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีปัญหาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ อาจเกิดจากปัญหาสำคัญ อาทิ การขาดความเข้าใจในกฎระเบียบของคณะกรรมการฯ ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุน การขาดความรับผิดชอบ ไม่ชัดเจนในอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ส่งผลทำให้กรรมการเกิดความไม่มั่นใจ กังวลใจ และเกรงว่าจะทำผิดระเบียบ จึงทำให้มีการเข้มงวด ในการบริหารจัดการไม่มีความยืดหยุ่น การฝึกอบรมของกรรมการมีน้อยผู้ที่เข้าอบรมได้เป็นผู้ปฏิบัติ ในส่วนของประชาชนมีการกู้ยืมเงินไปใช้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชุมชน และไม่สามารถคืนเงินกับกองทุนได้ (พิศณุพงศ์ กล้ากลีจ, 2562) การขาดวินัยทางการเงิน การนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ โดยทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารกองทุนให้ประสบความสำเร็จ จึงได้มีความพยายามในการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยผลการศึกษาของ พันธียา ดอกไม้ (2565) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งจริงจึงโดยเฉพาะการสร้างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้การ

ดำเนินงาน ของกองทุนหมู่บ้านโดยคณะกรรมการต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารกองทุน สามารถประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักการบริหารงาน บริหารงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีการติดตามประเมินผลยึดหลักธรรมาภิบาล อันจะส่งผลให้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ จากการศึกษาของ สมเกียรติ แดงเจริญ (2564) ได้นำเสนอปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านคือ ปัจจัยด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านธรรมาภิบาล และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งหากการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านโดยบุคลากรทุกระดับ ทั้งผู้นำ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ก็อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณค่า

ผู้วิจัยในฐานะ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดปทุมธานี ได้ติดตามการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดปทุมธานี และพบว่าได้เคยเกิดปัญหาในการดำเนินงานของกองทุนอันจะส่งกระทบต่อการหยุดการดำเนินงานของกองทุน เนื่องจากประธานกองทุนฯทำงานในฐานะคณะกรรมการอยู่คนเดียว คณะกรรมการท่านอื่น ไม่ค่อยได้เข้ามาช่วยงานของกองทุน ประกอบกับประธานสุขภาพไม่ค่อยดี และไม่มีคนในหมู่บ้านที่จะอาสาทำหน้าที่นี้แทน เมื่อผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา ได้มีการติดตามการดำเนินงานของกองทุน ผ่านการประชุมร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน ทำให้ทราบว่าคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินงานส่วนใหญ่ให้ประธานเป็นผู้ดำเนินการเอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการชี้แจงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุน อาทิ ขั้นตอนการคืนเงินกองทุนหากมีความประสงค์ที่จะไม่ดำเนินการตอบทบทวนหน้าที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ ประโยชน์ของการมีกองทุนหมู่บ้านไว้เป็นเงินทุนให้กับราษฎรผู้ไปประกอบอาชีพ หรือกู้ยืมในกรณีฉุกเฉิน โดยมีการร่วมมือกันอย่างกว้างขวางและผลจากการทำความเข้าใจร่วมกันกับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนแล้ว จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากสมาชิกและผู้นำชุมชนได้อาสาที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนโดยผ่านการประชาคมคัดเลือกของสมาชิกและคณะกรรมการจนทำให้กองทุนหมู่บ้านสามารถขับเคลื่อนต่อไปจนถึงปัจจุบัน พบว่า ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน จังหวัดปทุมธานีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย แต่ด้านการบริการงานอยู่ในระดับสูง (สัจจิตา อรชุนเลิศไมตรี, จุฑาทิพย์ สองเมือง และ สันติ เกษมวัฒน์ปัญญา, 2558) โดยเฉพาะกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลบางเดื่อ จังหวัดปทุมธานี ได้มีการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน โดยปัจจุบันมีจำนวนกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 7 กองทุน ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานตามวัตถุประสงค์กองทุนละ 1,000,000 บาท และต่อมาได้รับการเพิ่มทุนอีกรวม 2 ครั้ง (เทศบาลตำบลบางเดื่อ, 2564) และจากรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในปี 2564 พบว่า มีการดำเนินงานตามแนวทางการประเมินผลได้ครบถ้วนทุกประเด็น และได้มีการวิเคราะห์ถึงความต้องการการสนับสนุนที่สำคัญ คือด้านบุคลากรที่ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ ที่เกี่ยวข้องกับการ

บริหารจัดการกองทุน จากที่มาและความสำคัญปัญหาดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาวิจัยเกิดความสนใจศึกษาถึง ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัด ปทุมธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์และสำคัญสำหรับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไป แก้ไขปรับปรุงโดยส่งผลให้ประสบความสำเร็จ เพื่อความเข้มแข็งของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัด ปทุมธานี และระดับความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานีให้ ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

4. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

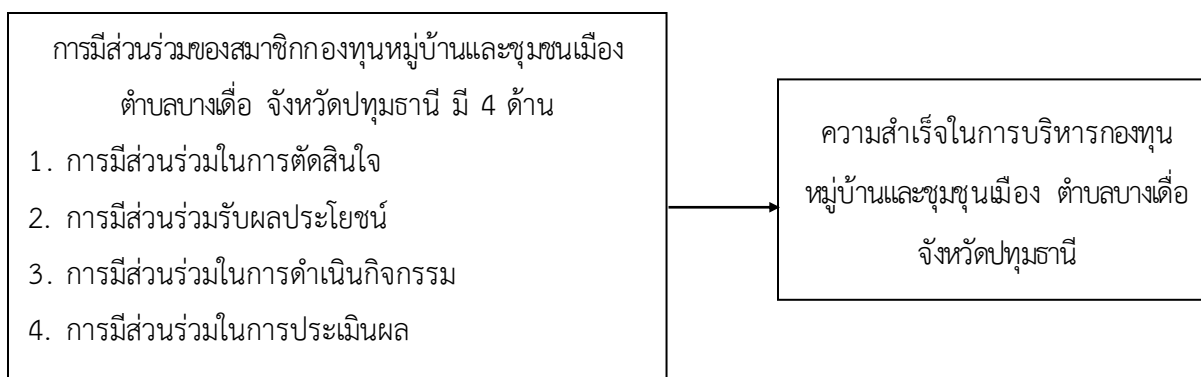
ความสำเร็จในการบริหารจัดการ หมายถึง มีการบริหารงานแล้วบรรลุตามปัจจัยความสำเร็จ ซึ่งจะมี ผู้เกี่ยวข้องในทุกๆระดับ โดยผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่จัดการเรื่องระบบงานด้านต่างๆ และวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้ เกิดระบบการผลิต การให้บริการ หรือการดำเนินงานด้านต่างๆ ทุกด้านเป็นไปด้วยดี พร้อมทั้ง ก็นับกับการที่ต้อง จัดการเรื่องคน หรือบุคลากร ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายและสามารถปฏิบัติงานตาม หน้าที่หรือตำแหน่งงานต่างๆ ที่กำหนดไว้ได้อย่างเต็มกำลัง ผู้นำหรือผู้บริหารต้องสร้างขวัญ กำลังใจและสามารถ จูงใจให้บุคลากรทุกระดับได้มีมานะ พยายามทุ่มเทกำลังความสามารถ ทั้งกายและใจให้เกิดผลงานที่ดี และประสานกันกับ

การทำงานของบุคคลฝ่ายอื่นๆ อย่างดีด้วย ให้ทุกฝ่ายสามารถประสานทำงานร่วมกันไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จะมีรูปแบบที่หลากหลาย (Huntington & Nelson, 1975) อาทิ ในรูปของการเข้าร่วมกิจกรรม การเข้าร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น โดยอาจสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การกระจายโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การประชุมคณะกรรมการกองทุนหรือการประชุมอื่นที่เกี่ยวข้อง การแสดงความคิดเห็น การวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินถึงปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้จำแนกการมีส่วนร่วมเป็นรายด้านที่สำคัญคือ Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็น ในการบริหารและการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมถึงในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงาน ของกิจกรรมและมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่ที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหาร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี 2) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ จากกิจกรรมโครงการต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผล ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี 3)การมีส่วนร่วมใน การดำเนินงาน หมายถึง การที่สมาชิกได้ร่วมกันออกแรงในการกระทำกิจกรรมโครงการร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงิน ทองหรือมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี และ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์การทำงานของ ผู้บริหารและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการบริหารงาน และมีส่วนในการติดตามผลการ ดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980) ในการอธิบายการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน 4 ด้านคือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษาตามแนวคิดนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้

5. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

6. ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนในเขตตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 14,316 คน ผู้วิจัยใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ตามหลัก G*Power เวอร์ชัน 3.1.9.4 โดยกำหนดค่า power 0.95 และ err prob 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ที่ระดับ .920

7. ผลการศึกษา

1) สรุปผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

ที่	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี	$\bar{x}$	S.D.
1	การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านด้านการตัดสินใจ	3.74	.880

ที่	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี	$\bar{x}$	S.D.
2	การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านด้านรับผลประโยชน์	3.93	.902
3	การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านด้านการดำเนินกิจกรรม	4.08	2.07
4	การมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้านด้านการประเมินผล	3.85	1.032
	เฉลี่ยรวม	3.900	.751

ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 2.07) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= .902) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 1.032) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.74$, S.D.= .880)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

ที่	ความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี	$\bar{x}$	S.D.
1	การบริหารกองทุนหมู่บ้านมีการใช้ทรัพยากร อาทิ งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ	3.95	1.061
2	การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.73	.948
3	กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการจัดทำแผนและขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างชัดเจน	4.01	.919
4	การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดอย่างมีคุณภาพ	3.85	.690
5	การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านมีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานที่เหมาะสม	3.84	1.001
	เฉลี่ยรวม	3.88	.697

ผลการศึกษา พบว่าระดับความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .697 โดยด้านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการจัดทำแผนและขั้นตอนการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างชัดเจน 4.01 รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้านมีการใช้ทรัพยากร อาทิ งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.95 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.73

2) สรุปผลความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.
	B	Std.Error	beta	t	
ค่าคงที่	2.249	.143		1.740	.083
ด้านการตัดสินใจ	.241	.085	.206	2.854	.005*
ด้านรับผลประโยชน์	.109	.051	.096	2.127	.034*
ด้านการดำเนินกิจกรรม	.052	.017	.103	3.074	.002*
ด้านการประเมินผล	.680	.081	.587	8.394	.000*
R	.762		SEE = .574		
R Square	.580		F = 190.159		
Adjusted R Square	.579		Sig. = .000		

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า

แสดงผลการวิเคราะห์ผลการถดถอย (Multiple Regression Analysis) ในภาพรวม ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการดำเนินกิจกรรม และ ด้านการประเมินผล มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี โดยพบว่ามีความสัมพันธ์แบบพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.000 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.762 และมีค่าพยากรณ์ (R Square) ได้ร้อยละ 58 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of estimate) เท่ากับ .574

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

8. อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาข้างต้น อาจอภิปรายผลการศึกษาจากข้อสรุปที่พบว่าการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ว่าการดำเนินงานใดใดให้ประสบความสำเร็จ จะต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนการปฏิบัติงานในบริบทของงานที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับในการดำเนินงานควรต้องตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และ ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ด้วยการเอาใจใส่จากผู้บริหารที่บริหารให้สมาชิกในองค์กรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียม เป็นธรรมและทั่วถึงกัน คือ นอกจากจะสร้างการมีส่วนร่วมแล้ว ผู้บริหารต้องรู้จักประยุกต์ใช้วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากรในองค์กรหรือบุคลากรจากองค์กรต่างๆ ได้มีส่วนร่วมกันดำเนินงาน เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทุกขั้นตอน ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของบุคลากรไม่ว่าจะในขั้นตอนใดก็ตาม ระดับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ นอกจากจะขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ของบุคลากรแล้ว ยังขึ้นอยู่กับแนวทางการดำเนินงานขององค์กรในแต่ละขั้นตอนที่จะเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินกิจกรรมมากน้อยเพียงใด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นเกณฑ์สำคัญที่แสดงถึงความโปร่งใส และยังเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของสุนทร ปัญะพงษ์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาพบว่าการบริหารจัดการกองทุนชุมชนส่วนใหญ่ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการกองทุนชุมชนมีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ซึ่งหลักการบริหารที่สำคัญ ประกอบด้วย หลักกฎหมาย หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักคุณค่า ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพบว่าการกักเงินจากกองทุนชุมชนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้การรับและการ คืนเงินกู้เป็นประเด็นสำคัญในการบริหารกองทุนตามลำดับ

การศึกษาในพื้นที่นี้สามารถทำให้ผู้คนสามารถเรียนรู้การบริหารจัดการในชุมชนที่มีผลงานที่ดีในการเรียนรู้การจัดการกองทุนชุมชนและที่สำคัญคือการถอดกระบวนการแนวคิดใหม่ ๆ ยังคงนำไปใช้กับชุมชนในอนาคตต่อไป และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวรงค์ วงศ์สุวัฒน์ (2562) ที่ศึกษาถึงการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยผลการศึกษาพบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จอันเนื่องมาจากมีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำ 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านการจัดสรรผลประโยชน์ และ 4) ด้านการเข้าถึงและการตรวจสอบข้อมูลกองทุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งที่ในส่วนของการมีส่วนร่วมอันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะสามารถนำไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพต่อไป เช่นเดียวกับการศึกษาของ วิชิตา สร้อยสุด และ โชติ บดีรัฐ (2565) ที่ศึกษาถึงแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนโดยเน้นที่การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จากกองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลศรีนคร จังหวัดสุโขทัย โดยผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการกองทุน หมู่บ้านด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่งผลต่อแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของ คณะกรรมการกองทุนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

9. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากสรุประดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือพบว่าในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ใน ระดับสูง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการตัดสินใจ ส่วนผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมและความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานี ทั้งในภาพรวมและในรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ซึ่งสามารถนำเสนอแนวทางสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ประกอบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลบางเตือ จังหวัดปทุมธานีให้ประสบความสำเร็จ โดย

1) ส่งเสริมให้บุคลากร เจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้เกี่ยวข้องทุกระดับได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะนำมาสู่การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนร่วมกันได้อย่างมีคุณค่า ให้สอดคล้องกับบริบท สภาพแวดล้อมและความต้องการของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิก และเพื่อความเข้มแข็งเติบโตของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) ส่งเสริมให้บุคลากร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมความรู้ในการจัดทำแผนงาน และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองร่วมกัน อันจะแสดงออกถึงการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

3) ส่งเสริมให้มีการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการสนับสนุนการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต

10. องค์ความรู้ใหม่

จากผลสรุปที่ได้จากการศึกษา พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน รวมถึงระดับความสำเร็จในการบริหารกองทุนยังมีค่าเฉลี่ยที่ยังไม่สูงเท่าที่ควร ยังสามารถเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งนี้ ผู้บริหาร กรรมการ สมาชิก รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ควรจัดหากิจกรรมเพื่อให้เกิดการกระตุ้นการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ตามโครงสร้างการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือความสำเร็จที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป อีกทั้งทุกภาคส่วนควรเพิ่มระดับการสื่อสารให้มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เสริมสร้างทัศนคติและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรรวมถึงสมาชิกทุกระดับให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation : Concepts and measures for project design implementation and evaluation*. New York : Cornell University.

Huntington, S. & Nelson, S. (1975). *No easy choice: political participation in developing countries*. New York: Harvard University Press.

เทศบาลตำบลบางเตือ. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ.2561-2564)*. สืบค้นจาก

<http://www.bangduea.go.th/files/dynamiccontent/file-92403-15229313461735718814.pdf>

พันธียา ดอกไม้. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในเขตอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

- พิศณุพงศ์ กล้ากลีจ. (2562). *ต้นแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดกำแพงเพชร* [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชุดา สร้อยสุด และ โชติ บดีรัฐ. (2565). *แนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านในเขตตำบลศรีนคร อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 8(2), 399-413*
- สมเกียรติ แดงเจริญ. (2564). *ผลกระทบของความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สัจจิตา อรชุนเลิศไมตรี, จุฑาทิพย์ สองเมือง และ สันติ เกษมวัฒน์ปัญญา. (2558). *การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดปทุมธานี.*
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2565). *สารสนเทศสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.* สืบค้น <http://www.villagefund.or.th/contact>
- สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ. (2562). *การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านช่อระกา ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. วารสารวิชาการ มจร.บุรีรัมย์, 4(2), 27-37.*
- สุวลักษณ์ วงศ์สุรวัดน์. (2562). *การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับดีมาก กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์มจร., 7(3), 890-898.*
- อหิติ ศิลานรงค์. (2554). *การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน.* สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/454406>